

DOSSIER

Introductie bij de oratie van Monique Kremer

*Duco Bannink & Ewald Engelen**

In de oratie die onze zeer gewaardeerde oud-redacteur Monique Kremer op 7 oktober 2016, bij de aanvaarding van de bijzondere leerstoel Actief Burgerschap, uitsprak, komt een groot aantal thema's waar Kremer zich sinds haar promotie mee bezig heeft gehouden pregnant bij elkaar. Ten eerste de legitimiteit van de verzorgingsstaat. Al in haar proefschrift vroeg Kremer hier aandacht voor. Met zorg, ook toen al, als het voornaamste veld van onderzoek.

Ten tweede migratie en burgerschap. Uit hoofde van haar werkzaamheid bij de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) is Kremer betrokken geweest bij alle belangrijke rapporten die de raad daar de afgelopen jaren over heeft geschreven. En, ten slotte, de houdbaarheid van de verzorgingsstaat in de context van toenemende mobiliteit. In het kader van een onderzoek dat werd gefinancierd door Stichting Instituut GAK heeft Kremer hier al op gepreludeerd. Daar was de vraag hoe migranten zelf tegen de moraliteit van verzorgingsaanspraken aankeken. En ook toen gebruikte Kremer interviews en focusgroepen om gedetailleerder zicht te krijgen op de betekenissen die verschillende bevolkingsgroepen toekennen aan noties als wederkerigheid, verdienste en recht.

In *Een verbindende verzorgingsstaat* stelt Kremer de omgekeerde vraag. Niet: hoeveel wederkerigheid (hier 'verbinding' genoemd) heeft de verzorgingsstaat nodig om te kunnen functioneren, maar: kunnen verzorgingsarrangementen zelf verbinden? Volgens Kremer is dat in een samenleving die steeds meer tendert naar hyperdiversiteit een steeds prangender vraag geworden.

Kremer ontwaart vier verbindingsopgaven. Er is de opgave van het faciliteren van directe verbindingen tussen burgers onderling. De opgave van het tot stand brengen van formele solidariteit tussen burgers. De opgave van het realiseren van formele verbindingen tussen individuele burgers en de staat in de vorm van rechten en plichten. En tot slot de opgave van het realiseren van informele verbindingen tussen burger en staat in de vorm van publieke dienstverlening. In haar oratie richt Kremer zich vooral op de eerste en de laatste verbindingsopgaven.

Het geeft geen pas hier uitgebreid te gaan samenvatten wat u op de pagina's hierna kunt lezen. In plaats daarvan schetsen wij kort wat u in dit dossier kunt verwachten. En blazen wij tot slot nog even kort de loftrumpet over Monique vanwege haar vertrek bij *Beleid en Maatschappij*.

Na de ingekorte oratie van Kremer, reageren Marleen van der Haar en Jan Willem Duyvendak. Van der Haar is onderzoeker aan de Radboud Universiteit en is

* Dr. Duco Bannink is redactielid van *Beleid en Maatschappij*. Prof. dr. Ewald Engelen is redactielid van *Beleid en Maatschappij*.

gespecialiseerd in integratie, sociaal werk en insluitingsbeleid. Duyvendak is hoogleraar Algemene Sociologie.

Monique is jarenlang een onmisbare kracht geweest in de redactie van *Beleid en Maatschappij*, waar zij verantwoordelijk was voor de rubriek Reflectie & debat. Door haar werkzaamheden bij de WRR bezit zij een uitmuntend netwerk dat academica, beleid en politiek omvat. Gecombineerd met een goed ontwikkeld gevoel voor actuele en/of vergeten kwesties leidde dat tot een serie spannende debatten in de kolommen van *Beleid en Maatschappij*. Ik noem de discussie over inkomensongelijkheid die nog ver voor Piketty, in 2012, in dit tijdschrift werd gevoerd, de verdwijnende middenklasse in het tweede nummer van jaargang 2015, of de discussie over de werkgelegenheidseffecten van robotisering in 2014. U zult begrijpen dat haar vertrek een fikse aderlating voor *Beleid en Maatschappij* heeft betekend. Wij wensen Monique het allerbeste met de voortzetting van haar academische carrière.